

Associació Cultural i Recreativa la Barqueta (ASSOC)

Dins la vida cultural i recreativa de Benidorm, l'associació La Barqueta ha ocupat un lloc molt destacat des de la seua fundació l'any 1984. Un membre important en l'associació ha estat Josep Bayona Vives que va ser el seu president des de la fundació fins a l'any 1995 en què la presidència recaigué sobre Francesc Llorens Orts.

La fundació de *La Barqueta* es va produir l'any 1984 perquè alguns ciutadans de Benidorm pensaren que no s'hauria de perdre l'escenificació de la troballa de la Mare de Déu del Sufragi que s'havia iniciat el 16 de març de l'any 1971. Tenien por que canvis en la Comissió de Festes o en l'Ajuntament posaren punt final a una activitat que es feia des de tretze anys abans. El nom de Barqueta fa al·lusió a l'esmentada escenificació. Però en constituir-se com associació, el primer objectiu es va ampliar perquè des d'aquell moment va pretendre que fóra també un instrument per a la recuperació de les tradicions de la localitat. Una part important dels costums tradicionals s'estaven perdent a causa dels canvis en la mentalitat i els hàbits socials introduïts per les transformacions econòmiques de la segona meitat del segle XX. Es tractava de recuperar certes activitats que havien caracteritzat la vida de la vila al llarg dels últims segles. L'associació es proposava com objectiu recuperar les tradicions perquè posteriorment altres entitats les mantingueren i així ho va fer constar als seus Estatuts, presentats al Govern Civil d'Alacant per a la seua aprovació el 18 de desembre de 1984.

Entre les activitats recuperades per La Barqueta cal destacar primerament el grup de teatre de sainets. Les representacions teatrals com a forma d'oci havien estat molt arrelades a les nostres terres durant el segle XIX i una part del XX, com ho demostra la gran quantitat d'obres populars que es conserven. Es tractava d'obres escrites en castellà però també en un valencià popular, gens acurat i farcit de castellanismes, però que gaudia de gran acceptació entre el poble per la seua comicitat. Molt sovint els

actors no eren professionals sinó la mateixa gent del poble i aquest aspecte és el que va voler recuperar La Barqueta representant obres populars, majoritàriament còmiques, amb actors no professionals membres de l'associació. La seua activitat més important va ser durant els primers anys (1984-1986) i algunes de les obres més representades i amb més acceptació popular van ser *Nelo Bacora*, *El fulano de la concha*, i *De sacristà a torero* representades en diversos llocs: aula de la CAM i fins i tot al carrer. En gener de 1987, es va organitzar el grup de teatre infantil que va debutar amb l'obra *Campanas de Belén*, una representació del Naixement. Posteriorment, el grup de teatre va desaparèixer per manca d'actors, encara que altres entitats han continuat les representacions teatrals, però no s'ha mantingut l'especialització en obres populars.

Una activitat tradicional a la nostra comunitat ha estat la processó del Corpus. A Benidorm, La Barqueta va recuperar el 1985 la tradició de les paraes o altars on s'aturava la processó i s'exposava el Santíssim Sagrament. Tradicionalment, n'hi havia tres al llarg del recorregut que anava pels carrers Major, l'Albereda, Passeig de la Carretera i Santa Faç. La primera parada recuperada va ser la de la plaça de la Creu i el carrer es va decorar amb una artística catifa de serradura tintada amb diverses representacions. Posteriorment, se'n van instal·lar altres al carrer del Passeig de la Carretera i al carrer Santa Faç.

En març de 1986, es va iniciar el primer cicle de conferències amb parlaments de Jaume Pérez Zaragoza sobre l'almadrava; de Rafael Alemany i Ferrer sobre la Carta de Poblament de Bernat de Sarrià; de Pere Zaragoza Orts sobre turisme, etc.

També, el mateix any 1986, es va crear un cor infantil que actuà en les processons del Corpus, església de

Sant Jaume, ermita de Sanç i fins i tot en festes de barri i en algunes localitats veïnes.

Malgrat ser el sant patró de la localitat, la festa de sant Jaume, celebrada el 25 de juliol, havia perdut importància. La Barqueta es va proposar recuperarla, especialment pel que fa a la processó i ho va aconseguir el 1987. La Comissió de Festes Patronals continua ara l'esmentada activitat.

L'any 1987, va organitzar un concurs de redacció sobre l'arribada de la Mare de Déu del Sufragi a Benidorm, que ha estat continuada per la Comissió de Festes patronals.

El dia 8 de maig de 1988, va escenificar, sense continuïtat en anys següents, l'atorgament de la Carta de Poblament. Des del 1992 és l'Associació de Penyes Verge del Sufragi qui ha institucionalitzat l'acte de celebració de la Fundació de Benidorm.

També es va crear una rondalla de pols i pua dirigida per Francesc Pérez Lapera. Formada fonamentalment per bandúrries, un instrument musical molt popular en altres èpoques. El seu repertori està integrat per obres majoritàriament populars, encara que també inclou obres clàssiques. La primera representació es va fer el 23 de desembre de 1986. En els millors moments va comptar amb 32 músics i un bon grapat d'alumnes, però actualment el seu nombre s'ha reduït. Des de l'any 2000, participa en un conveni amb la Diputació d'Alacant i la Federació de Rondalles on col·laboren vint rondalles d'Alacant. Els membres s'obliguen a actuar en una altra població i a rebre visites de les rondalles d'altres poblacions. Fins ara han estat les rondalles del Campello i Alcoi les implicades en el conveni, però fora de conveni la rondalla de La Barqueta ha actuat a Sella i Sant Joan.

Una tradició popular molt arrelada també a les

nostres terres era la dels betlems. Perquè no es perdera, La Barqueta va organitzar per primera vegada el seu betlem l'any 1987. Els primers betlems es muntaren al creuer de l'església de Sant Jaume. Les limitacions que imposava l'horari de culte aconsellaren canviar de lloc. Es van muntar primerament a la seu de l'associació, al Mercat Municipal, però problemes d'espai aconsellaren posteriorment traslladar-los al local del carrer Tomàs Ortuño. Actualment, La Barqueta continua muntant un naixement a l'església de Sant Jaume i un betlem complet en la festa de Nadal, però la pervivència de l'activitat està assegurada gràcies a l'Associació Betlemnista de la Marina Baixa.

El 1997, La Barqueta va celebrar el tercer centenari de la reserva del Santíssim Sagrament a l'església de Sant Jaume. Es va editar un opuscle amb la col·laboració de l'Ajuntament de Benidorm. A l'esmentat opuscle, a més del programa d'actes dels dies 20 a 25 d'agost, s'inclouen estudis històrics sobre Benidorm i l'Eucaristia i s'editaven transcripcions de dos documents interessants per a la història de Benidorm. El primer, de 25-8-1697, tracta del foli 4 del *Llibre de Baptismes* on es fa constar la reserva del Sagrament. El segon, és un document anterior, de 30 de novembre de 1690, on se sol·licitava permís per a instaurar una capellania a l'església de Sant Jaume (vegeu **església de Sant Jaume HIST.**). També es va editar una medalla commemorativa. En una cara representava l'Illa de Benidorm sobre la mar i sobre el cel la creu de sant Jaume amb la inscripció A.C.R. La Barqueta Benidorm 25-08-97. A l'altra cara, hi ha una custòdia amb la inscripció *III Centenario Reserva del Santísimo Sacramento 1697-1997*.

Finalment, una altra activitat important de La Barqueta ha estat l'organització d'exposicions molt diverses amb caràcter anual. Cal destacar les exposicions sobre xiquets i xiquetes de primera comunió, festes tradicionals, dames i reines de les festes patronals, noces anteriors a 1975, etc.

No sempre ha tingut èxit en el seu treball de recuperar elements de la tradició i la cultura de

Benidorm. El 1985 intentà recuperar el tradicional joc infantil del cercol, però no ha pogut tenir continuïtat. Tampoc no van servir per a res les seues mobilitzacions fetes durant els anys 1986 i 1987 per tal d'evitar la urbanització del tossal de la Cala. Va actuar conjuntament amb altres elements de la vida cultural i política de Benidorm, però finalment el jaciment no va ser respectat i van predominar els interessos urbanitzadors (vegeu **tossal de la Cala HIST.**). Per aquesta causa, l'any 1986, quan s'inaugurava el local del carrer La Palma, no va assistir a l'acte cap representant de la corporació municipal que dirigia aleshores Manuel Catalán Chana.

Els vuit primers anys van ser els més actius de l'associació, però posteriorment l'entusiasme ha decaïgut i les seues activitats han minvat. Encara que conserva un nombre important de socis, 250, que cotitzen, els que realment treballen són escassos. El seu finançament prové de les quotes dels socis, de la venda de loteria i d'algunes subvencions de l'Ajuntament, el qual va signar en abril de 1995 un acord pel qual es comprometia a assignar cada any un milió de pessetes a La Barqueta. El primer local social va ser un soterrani del carrer La Palma cedit per Gregori Aznar Llorca. L'adreça que figura als estatuts no ha estat mai la seua seu. Actualment, la seu social està al mercat municipal en un local cedit per l'Ajuntament el 28 d'octubre de 1988. Un altre local, on es munten el betlem i les exposicions, està al carrer Tomàs Ortuño 62, cedit per la família Pérez-Aguilar.

Diccionari de Benidorm